

## Plan van aanpak Bedrijventerreinen duurzaam beheerd en energieneutraal *Opmaat naar toekomstbestendige gebiedsexploitaties*



september 2018

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV  
Bergerweg 200 | 1817 MN Alkmaar  
KvK: 37123355 IBAN: NL66ABNA0413774600  
072 - 519 5774 | [www.nhn.nl](http://www.nhn.nl)



## **Inhoudsopgave**

1. Inleiding en aanleiding .....	3
2. Plan van aanpak.....	5
3. Doelstellingen, uitgangspunten en evaluatie.....	10
4. Samenwerking met partners.....	11
5. Communicatie, kennisdeling en periodiek afstemmingsoverleg .....	12
BIJLAGE 1: Bedrijventerreinen duurzaam beheer Noord-Holland Noord.....	13
BIJLAGE 2: Kansrijke bedrijventerreinen verduurzaming Noord-Holland Noord.....	14

## 1. Inleiding en aanleiding

Provincie Noord-Holland heeft het Ontwikkelingsbedrijf gevraagd een aanpak te ontwikkelen waarmee het beheer en onderhoud op bedrijventerreinen duurzamer wordt georganiseerd en die leidt tot een versnelling van private en publieke investeringen in duurzaamheidsmaatregelen op de bedrijventerreinen in de regio Noord-Holland Noord.

Provincie Noord-Holland ziet het belang van het beschikbaar hebben en houden van voldoende ruimte voor bedrijvigheid, zowel kwantitatief als kwalitatief. Dit is een belangrijke vestigingsplaatsfactor in de regio Noord-Holland Noord en een basisvoorwaarde voor economische ontwikkeling.

De provincie zet door middel van het Uitvoeringsprogramma Toekomstbestendige Werklocaties 2017-2020 in op aantrekkelijke en duurzame werklocaties. Dit geldt voor zowel op de nieuwe als de bestaande locaties. Duurzaamheid en beheer op bedrijventerreinen zijn in dit programma belangrijke thema's.

In de afgelopen jaren is het moeizaam gebleken om duurzaam beheer op bedrijventerreinen breed van de grond te krijgen. De provincie stelt tot doel om in de periode 2017-2019 minimaal 30% van de bedrijventerreinen waar nog geen vorm van beheer actief is op de weg te helpen naar het inrichten van een organisatie voor het beheer op bedrijventerreinen. Daarnaast wil de provincie ook bijdragen aan de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen door middel van het stimuleren van duurzame maatregelen en duurzame inrichting van bedrijventerreinen. Hiervoor wil de provincie stimuleren dat er verduurzamingstrajecten worden opgestart.

In Nederland zijn er circa 3.600 bedrijventerreinen met een totaal areaal van circa 80.000 hectare. Op deze bedrijventerreinen wordt circa 170 Petajoule (PJ) aan energie verbruikt. Dit staat gelijk aan 47 miljard kilowattuur (Kwh), dat vergelijkbaar is met het elektraverbruik van circa 13,5 miljoen woningen. In Noord-Holland gaat het met circa 400 bedrijventerreinen (totaal areaal van circa 9.300 hectare) om ongeveer een negende van de landelijke opgave. In Noord-Holland Noord betreft het 102 bedrijventerreinen: 29 in West-Friesland, 32 in regio Alkmaar en 41 in Kop van Noord-Holland. De totale bruto oppervlakte van deze bedrijventerreinen is 3.084 hectare. Een deel van het bedrijventerreinenareaal in Nederland is verouderd. In 2009 heeft de commissie Noordanus de landelijke opgave in kaart gebracht. Noord-Holland heeft de afgelopen jaren flink ingezet op herstructurering en kwaliteitsverbetering van bedrijventerreinen, onder meer met de HIRB- en OTW-regelingen. Een groot deel van de herstructureringsopgave is hiermee aangepakt, maar duurzaam beheer is echter op veel bedrijventerreinen nog onvoldoende gewaarborgd. Hier ligt dan ook een opgave om een (nieuwe) kostbare herstructureringsopgave in de toekomst te voorkomen.

Vanuit de maatschappij zijn er meerdere aanleidingen om het energieverbruik op bedrijventerreinen terug te dringen en het resterende energieverbruik te verduurzamen. Het betreft de wereldwijde klimaatverandering en het daaruit voortkomende klimaatakkoord van Parijs, maar ook de aardbevingen in Groningen als gevolg van de gaswinning. Omdat we als land niet afhankelijk willen zijn van Russisch gas, zullen we versneld van het gas af moeten. Tot slot is de hedendaagse consument steeds milieubewuster en wordt de milieu-impact van producten en diensten steeds zwaarder meegewogen in de aankoopbeslissing. De maatschappelijke 'licence to produce' is een steeds vaker gehoorde term. Provincie Noord-Holland heeft de ambitie om in 2050 volledig energieneutraal te zijn. Veel gemeenten hebben de ambitie om in 2030 of 2040 dit doel al te bereiken. Op de bedrijventerreinen ligt een grote opgave. Provincie en gemeenten zetten wel in op de verduurzaming van bedrijventerreinen, maar de praktijk is dat dit in onvoldoende mate en met te weinig snelheid van de grond komt. Gelukkig zijn er al goede voorbeelden waar ondernemers en gemeenten grote stappen hebben gezet. In Noord-Holland Noord betreft het bijvoorbeeld InVesta

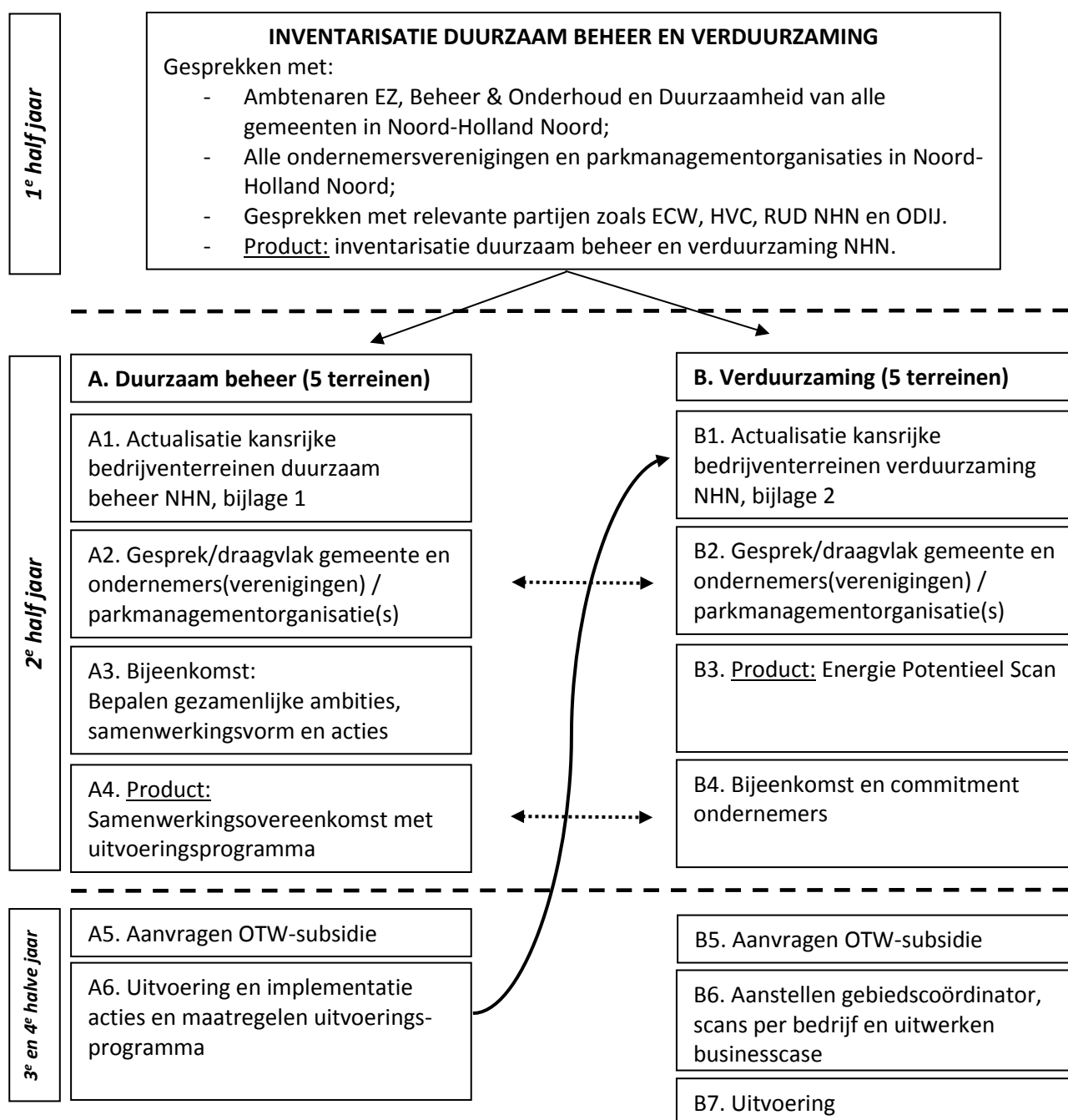
dat zich op bedrijventerrein Boekelermeer bezighoudt met energie-innovaties en Agriport A7 waar op grote schaal windenergie gekoppeld wordt aan datacentra en grootschalige glastuinbouw.

Ontwikkelingsbedrijf NHN (ONHN) heeft een aanpak voorgesteld om op de bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord duurzaam beheer te organiseren, in stand te houden en/of te versterken om vervolgens, vanuit een collectief, te werken aan het toekomstbestendig maken van de bedrijventerreinen door het stimuleren van duurzaamheidsmaatregelen in de breedste zin des woords. In deze aanpak is er een eerste focus op het energieneutraal maken (dat wil zeggen dat het energieverbruik van een bedrijventerrein niet meer bedraagt dan de energie die duurzaam wordt opgewekt), maar zullen ook de kansen voor de onderwerpen klimaat-adaptatie, circulaire economie, waterbeheer e.d. ruimschoots aan de orde zijn. Vanuit de dagelijkse praktijk is het ONHN duidelijk geworden dat (enige vorm van) een ondernemerscollectief met korte lijnen naar de betrokken gemeente(n) een voorwaarde is om voortvarend te kunnen komen tot verduurzaming. Daarom wordt er in deze aanpak een koppeling gelegd tussen (het aanjagen van) duurzaam beheer en te vormen collectieven enerzijds en de verduurzaming op bedrijventerreinen anderzijds zodat beide thema's efficiënt en integraal opgepakt worden en gezamenlijke kansen benut kunnen worden.



## 2. Plan van aanpak

In onderstaand figuur is de voorgestelde aanpak schematisch weergegeven. De aanpak is opgedeeld in drie blokken. Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord fungeert als opdrachtnemer en projectleider. De aanpak start met een algehele inventarisatie van alle bedrijventerreinen in alle gemeenten in Noord-Holland Noord ten aanzien van duurzaam beheer op en verduurzaming van bedrijventerreinen. Het betreft het interviewen van de ambtenaren EZ, beheer en onderhoud en duurzaamheid van alle 18 gemeenten. Ook alle ondernemersverenigingen en parkmanagementorganisaties in Noord-Holland Noord worden geïnterviewd, alsmede relevante partijen zoals HVC en ECW. Op basis van de inventarisatie vindt een objectieve prioritering plaats van kansrijke bedrijventerreinen voor duurzaam beheer (programmaliijn A) en voor kansrijke bedrijventerreinen voor verduurzaming (programmaliijn B). Onder het figuur zijn de afzonderlijke processtappen nader toegelicht.





### *Inventarisatie duurzaam beheer en verduurzaming*

Er wordt gestart met een onderbouwde selectie van tien kansrijke bedrijventerreinen, waarvan vijf voor duurzaam beheer en vijf voor verduurzaming. Ontwikkelingsbedrijf NHN stelt voor om een algehele inventarisatie uit te voeren voor alle bedrijventerreinen in alle gemeenten in Noord-Holland Noord. De inventarisatie betreft onder meer antwoorden op de volgende vragen:

1. Hoe is het beheer en onderhoud op het bedrijventerrein nu geregeld?
2. Wat is het kwaliteitsniveau van het bedrijventerrein (bijvoorbeeld op basis van de CROW criteria) en hoe is deze wat betreft de gemeentelijke taken geborgd? Zijn er bijvoorbeeld meer jaren onderhouds-plannen en – begrotingen (MJOP/B) ?
3. Hoe wordt het (duurzaam) beheer, onderhoud en handhaving op dit moment ingevuld?
  - a. Wat is de rol van de gemeente t.a.v. duurzaam beheer en hoe wordt dit ingevuld?
  - b. Is er een parkmanagementorganisatie, ondernemersvereniging of andere vorm van collectieve organisatie op het bedrijventerrein en zo ja, wat is hun rol en welke acties voeren zij uit?
4. Welke ambities zijn er vanuit de gemeente ten aanzien van duurzaam beheer? Welke klimaatdoelstellingen heeft de gemeente?
5. Welke ambities zijn er vanuit de parkmanagementorganisatie, ondernemersvereniging of collectieve organisatie ten aanzien van duurzaam beheer?
6. Zijn er vanuit de gemeente, parkmanagementorganisatie, ondernemersvereniging of andere fondsen middelen beschikbaar (te maken) voor het realiseren van de ambities ten aanzien van duurzaam beheer?
7. Welke wensen en ambities zijn er vanuit de gemeente ten aanzien van verduurzaming?
8. Welke wensen en ambities zijn er vanuit de parkmanagementorganisatie, ondernemersvereniging of collectieve organisatie ten aanzien van verduurzaming?
9. Zijn er vooruitstrevende ondernemers aanwezig die koploper zijn ten aanzien van verduurzaming?
10. Zijn er vanuit de gemeente, parkmanagementorganisatie, ondernemersvereniging of andere fondsen middelen beschikbaar (te maken) voor het realiseren van de ambities ten aanzien van verduurzaming?
11. Welke bedrijventerreinen zijn volgens relevante partijen zoals HVC en ECW kansrijk voor het doortrekken van (bestaande) duurzame energie-infrastructuur en/of het ontwikkelen van nieuwe duurzame bronnen?
12. Hoe vult RUD NHN en ODIJ haar wettelijke taken en extra taken vanuit de gemeenten in ten aanzien van verduurzaming?

Per bedrijventerrein wordt een factsheet uitgewerkt (voor de basisinformatie over de terreinen putten wij uit onze monitorsystemen <http://wf.terreinmonitor.nl/>, <http://alkmaar.terreinmonitor.nl/> en <http://kvh.terreinmonitor.nl/> ) met antwoorden op deze en wellicht nog andere relevante vragen. Per bedrijventerrein wordt op basis van de typering en segmentering alsmede de Next Economy Potentie bepaald welke mate van duurzaam beheer wenselijk en noodzakelijk is om het bedrijventerrein toekomstbestendig te houden/maken. Dit vertaalt zich in een kleurcode per bedrijventerrein:

- Rood: duurzaam beheer is niet gewaarborgd. Er zijn dringend acties nodig om het basisniveau duurzaam beheer op orde te brengen ten einde de toekomstbestendigheid van het bedrijventerrein op korte termijn te waarborgen.
- Geel: duurzaam beheer is in de basis op orde, maar is onvoldoende passend bij de typering en segmentering van het bedrijventerrein, waarmee de toekomstbestendigheid op middellange termijn onder druk komt te staan.
- Groen: duurzaam beheer is volledig op orde, passend bij de typering en segmentering van het bedrijventerrein. Het bedrijventerrein heeft de randvoorwaarden op orde voor de Next Economy.

Op basis van de inventarisatie komen we objectief tot een prioritering van 5 terreinen voor duurzaam beheer en 5 terreinen voor verduurzaming. Duurzaam beheer (programmalijs A) is randvoorwaardelijk voor verduurzaming (programmalijs B). Bedrijventerreinen waar nog geen duurzaam beheer is, maar wel ambitie en draagvlak, doorlopen dus eerst programmalijs A alvorens aan de slag gegaan kan worden met programmalijs B. Bedrijventerreinen waar al wel duurzaam beheer is en ambitie voor verduurzaming starten direct in programmalijs B. Op bedrijventerreinen die eerst programmalijs A moeten doorlopen, wordt al wel direct het perspectief op inzet t.a.v. verduurzaming (programmalijs B) gepresenteerd. Desgewenst kunnen beide programmalijs parallel uitgevoerd worden.

## **2A. Programmalijs A: Duurzaam Beheer**

### *A1. Kansrijke bedrijventerreinen duurzaam beheer*

In bijlage 1 heeft Ontwikkelingsbedrijf NHN op basis van haar kennis en ervaring een eerste inventarisatie gemaakt van bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord die kansrijk zijn voor het organiseren van duurzaam beheer. Op grond van de inventarisatie vindt actualisatie plaats van deze lijst, alsmede een prioritering van 5 bedrijventerreinen.

### *2A2. Gesprek/draagvlak gemeente en ondernemers(verenigingen) / parkmanagementorganisatie(s)*

Voor de vijf bedrijventerreinen wordt er een gesprek georganiseerd met de gemeente, ondernemers(verenigingen) / parkmanagementorganisatie(s) en de projectleider van Ontwikkelingsbedrijf NHN. In het gesprek presenteert de programma-manager van Ontwikkelingsbedrijf NHN de uitkomsten van de inventarisatie, alsmede een eerste voorstel voor gezamenlijke ambities, samenwerkingsvorm, acties en vervolgaanpak. Gemeente en de ondernemers(verenigingen) / parkmanagementorganisatie(s) kunnen hierop feedback en aanvullingen geven. Het doel is om draagvlak te creëren.

### *2A3. Bijeenkomst*

Er vindt een ondernemersbijeenkomst plaats. Hier wordt het door de gemeente en de ondernemers(vereniging) / parkmanagementorganisatie gedragen voorstel gepresenteerd aan de ondernemers op het bedrijventerrein. Doel is om het draagvlak te verbreden naar alle ondernemers op het bedrijventerrein.

### *2A4. Samenwerkingsovereenkomst met uitvoeringsprogramma*

Het verbrede draagvlak dient uiteindelijk te leiden tot een (gedragen) samenwerkingsovereenkomst met uitvoeringsprogramma. Onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst is het beschikbaar stellen van cofinanciering door de partijen voor het aanstellen van een externe gebiedscoördinator.

### *2A5. Aanvragen OTW-subsidie*

De samenwerkingsovereenkomst en het uitvoeringsprogramma vormen de basis voor een aanvraag van een OTW-subsidie. De programma-manager van Ontwikkelingsbedrijf NHN ondersteunt bij het opstellen van een de OTW-aanvraag. Na toekenning van de OTW-subsidie begeleidt de programma-manager van Ontwikkelingsbedrijf NHN ook bij het selecteren en contracteren van een gebiedscoördinator.

### *2A6. Uitvoering en implementatie acties en maatregelen uitvoeringsprogramma*

De externe gebiedscoördinator is belast met de uitvoering en implementatie van de acties en maatregelen uit het uitvoeringsprogramma. Periodiek vindt terugkoppeling en afstemming plaats met een begeleidingsgroep. De projectleider van Ontwikkelingsbedrijf NHN heeft zitting in de begeleidingsgroep, evenals één of meerdere ambtenaren van de gemeente en één of meerdere ondernemers en/of vertegenwoordigers vanuit de ondernemersvereniging /

parkmanagementorganisatie. De periode waarin wordt gekomen tot uitvoering en implementatie schatten wij gemiddeld in op circa een jaar.

### Resultaat

Het resultaat van bovenstaande aanpak is dat het duurzaam beheer op het desbetreffende bedrijventerrein volledig op orde is, passend bij de typering en segmentering van het bedrijventerrein. Het bedrijventerrein heeft de randvoorwaarden op orde voor de Next Economy en eventuele ondersteuning bij de bredere verduurzaming.

## **2B. Programmalijn B: Verduurzaming**

### *2B1. Kansrijke bedrijventerreinen verduurzaming*

In bijlage 2 heeft Ontwikkelingsbedrijf NHN op basis van haar kennis en ervaring een eerste inventarisatie gemaakt van bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord die kansrijk zijn voor verduurzaming. Op grond van de inventarisatie vindt actualisatie plaats van deze lijst, alsmede een prioritering van 5 bedrijventerreinen. De prioritering komt tot stand op basis van twee toetsingscriteria:

Toetsingscriterium 1: aanwezigheid van collectieve energie infrastructuur of potentie daartoe. Een bedrijventerrein dat beschikt over een collectieve energie infrastructuur (zoals een hoogwaardig of laagwaardig warmtenet) heeft de potentie om snel en succesvol energieneutraal te worden. Bedrijventerreinen waarvan het vermoeden bestaat dat bedrijven energie met elkaar zouden kunnen uitwisselen hebben de potentie voor een collectieve energie infrastructuur en zijn derhalve ook kansrijk.

Toetsingscriterium 2: draagvlak bij de gemeente en ondernemers(vereniging) / parkmanagementorganisatie

Beide toetsingscriteria zijn reeds geïnventariseerd in de inventarisatie, op grond waarvan de prioritering kan plaatsvinden.

### *2B2. Gesprek/draagvlak gemeente en ondernemers(verenigingen) / parkmanagementorganisatie(s)*

Voor de vijf bedrijventerreinen wordt er een gesprek georganiseerd met de gemeente, ondernemers(verenigingen) / parkmanagementorganisatie(s) en de projectleider van Ontwikkelingsbedrijf NHN. In het gesprek presenteert de programmamanager van Ontwikkelingsbedrijf NHN de uitkomsten van de inventarisatie, alsmede een eerste voorstel voor gezamenlijke ambities, samenwerkingsvorm, acties en vervolgaanpak. Gemeente en de ondernemers(verenigingen) / parkmanagementorganisatie(s) kunnen hierop feedback en aanvullingen geven. Het doel is om draagvlak te creëren.

Als er behoefte is aan maatregelen voor duurzame mobiliteit (bijvoorbeeld laadinfrastructuur), klimaatadaptatie, waterberging, WKO, warmtenetten, duurzaam vastgoed of andere thema's binnen de circulaire economie dan kan dit ook worden meegenomen. Focus is echter wel van belang om resultaten te behalen.

### *2B3. Energie Potentieel Scan*

TNO heeft een Energie Potentieel Scan ontwikkeld voor bedrijventerreinen. Op basis van openbaar beschikbare data kan in korte tijd het energiebesparingspotentieel voor een bedrijventerrein in kaart gebracht worden. Er wordt voor vijf bedrijventerreinen een Energie Potentieel Scan uitgevoerd. Informatie die de Energie Potentieel Scan oplevert is:

1. Geschatte elektraverbruik per bedrijf en totaal per terrein;
2. Geschatte gasverbruik per bedrijf en totaal per terrein;
3. De milieubelasting in CO<sub>2</sub> uitstoot per bedrijf en totaal per terrein;



4. De drie beste maatregelen inclusief productie/besparing, investering, terugverdientijd, CO2 reductie per bedrijf;
5. Overige relevant maatregelen, inclusief productie/besparing, investering, terugverdientijd, CO2 reductie per bedrijf;
6. De milieubelasting in CO2 uitstoot per bedrijf na doorvoeren van de opties.

De scan kost € 1.500,- exclusief BTW per bedrijventerrein.

Diverse marktpartijen hebben ook energiescans ontwikkeld. Een voorbeeld van een energiescan die complementair (aanvullend) is op de Energie Potentieel Scan van TNO is de Warmte Transitie Atlas van Overmorgen. De Warmte Transitie Atlas brengt de beschikbaarheid van (rest)warmte bronnen in kaart, alsmede de warmtebehoefte van bedrijven, uitgesplitst in hoogwaardige en laagwaardige warmte.

Voorstel is om in ieder geval de Energie Potentieel Scan van TNO voor 50% van de kosten aan te bieden aan het desbetreffende bedrijventerrein. De andere 50% betalen de ondernemers en/of gemeente zelf, waarmee er een eerste commitment is. De ondernemersvereniging kan naar de leden communiceren dat de Energie Potentieel Scan uitgevoerd wordt en direct een datum vastleggen voor een bijeenkomst waarin de resultaten worden gepresenteerd (stap 2B4).

#### *2B4. Bijeenkomst en commitment ondernemers*

In een bijeenkomst worden de resultaten van de Energie Potentieel Scan gepresenteerd aan de ondernemers en vastgoedeigenaren op het bedrijventerrein. Aangezien de gebruiker de energierekening betaalt, maar de vastgoedeigenaar aan de lat staat voor de uit te voeren maatregelen, is het van belang om per pand goed inzichtelijk te hebben wie de gebruiker en wie de vastgoedeigenaar is en om beide uit te nodigen voor de bijeenkomst. Daarnaast wordt de vervolgaanpak gepresenteerd. Doel van de bijeenkomst is om draagvlak te creëren voor de vervolgaanpak. Daarbij wordt het draagvlak geïnventariseerd voor eventuele aanvullende maatregelen, zoals WKO, warmtenetten, waterberging, klimaatadaptatie duurzaam vastgoed, duurzame mobiliteit en eventuele andere thema's binnen de circulaire economie. De bijeenkomst eindigt met een stemming onder de aanwezigen over het wel of niet doorgaan met het vervolg, alsmede een prioritering van onderwerpen.

#### *2B5. Aanvragen OTW-subsidie*

Bij een meerderheid van stemmen worden er afspraken vastgelegd tussen de ondernemers en de gemeente. Deze vastlegging betreft tevens een getekende verklaring van de gemeente waarin het opstarten van het project wordt ondersteund. Vervolgens wordt door de ondernemers of gemeente een OTW-subsidie aanvragen bij Provincie Noord-Holland. De subsidie is maximaal 50% van de subsidiabele kosten, met een maximum van € 25.000,-. De cofinanciering van 50% dient te worden geleverd door de ondernemers (-vereniging) en/of gemeente. Met het budget van maximaal € 50.000,- kan vervolgens een externe gebiedscoördinator aangesteld worden. Na toekenning van de OTW-subsidie begeleidt de programma-manager van Ontwikkelingsbedrijf NHN ook bij het selecteren en contracteren van een gebiedscoördinator.

#### *2B6. Aanstellen gebiedscoördinator, scans per bedrijf en uitwerken businesscase*

De opdracht van de externe gebiedscoördinator is om per bedrijf de gegevens uit de Energie Potentieel Scan en de beschreven maatregelen te controleren en nader uit te werken, waarbij op gebiedsniveau kansen worden gesignaleerd en uitgewerkt voor onderlinge energie uitwisseling en/of een collectieve energievoorziening. De gebiedscoördinator heeft ook de taak om ondernemers meer als trekker van het project te laten fungeren (ambassadeurs per terrein) en daar waar mogelijk zichzelf zo snel mogelijk overbodig te maken. De gebiedscoördinator werkt nauw samen met de individuele bedrijven, maar ook met ondernemersvereniging/parkmanager, de gemeente, de netbeheerder en eventueel met één of meerdere energiebedrijven die warmtenetten aanleggen en exploiteren. De gebiedscoördinator verbindt partijen en deelt kennis met de bedrijven en

stakeholders, bijvoorbeeld ten aanzien van fiscale regelingen of subsidiemogelijkheden. Op gebiedsniveau zoekt de gebiedscoördinator naar win-win mogelijkheden, waarbij de aanleg van bijvoorbeeld een warmtenet gecombineerd kan worden met wegonderhoud en/of de aanleg van glasvezelinternet.

Het is nuttig om de uitkomsten van de Energie Potentieel Scan op terreinniveau verder te verfijnen op bedrijfsniveau. Vanwege benodigd commitment zullen deze scans (vooralsnog) door de bedrijven zelf gefinancierd moeten worden. De uitkomsten van de scans en de vervolgstappen zullen wederom met de ondernemers afgestemd worden ten behoeve van draagvlak voor de uitkomsten en de vervolgaanpak. Vanuit de dagelijkse praktijk ervaren wij dat er binnen een aantal gemeenten/organisaties budget is vrijgemaakt voor stimulering van verduurzamingsmaatregelen. Wellicht dat er regelingen zijn gemaakt die kunnen voorzien in een gedeeltelijke financiering van de scans op bedrijfsniveau.

Indien ondernemers gezamenlijk PV-panelen willen inkopen, een biovergistingsinstallatie willen realiseren of een windmolen willen plaatsen, zou de gebiedscoördinator de ondernemersvereniging of parkmanager kunnen ondersteunen hierbij (bijvoorbeeld bij het indienen van een SDE+-aanvraag). Daarnaast werkt de gebiedscoördinator aan het verbeteren van duurzaam beheer en onderhoud op het bedrijventerrein. De inzet van de gebiedscoördinator moet leiden tot een concrete business case waarover een go/no go-besluit genomen wordt.

#### *2B7. Uitvoering van de maatregelen*

De uitvoering van de maatregelen is de verantwoordelijkheid van de bedrijven en vastgoedeigenaren zelf. De uitvoering van de bestaande maatregelen kan worden uitgebreid met andere maatregelen die bijdragen aan waardebehoud voor het bedrijventerrein, indien daar behoefte en draagvlak voor is. Het gaat dan om maatregelen als een warmtenet, WKO, waterberging, klimaatadaptatie, duurzaam vastgoed, duurzame mobiliteit en eventuele andere thema's binnen de circulaire economie. De gebiedscoördinator heeft hierin een belangrijke rol in de uitvoering, in samenwerking met de ondernemers. De rol van Ontwikkelingsbedrijf NHN hierin is aanjager en/of verbinder naar een uitvoerende partij. De gebiedscoördinator ondersteunt bedrijven bij de financiering van de maatregelen en de communicatie van de resultaten. De gebiedscoördinator draagt er zorg voor dat duurzaam beheer en onderhoud voor de toekomst goed geregeld wordt. Hoe dit geregeld wordt is maatwerk per terrein.

Deze stap zal in de praktijk deels parallel lopen met de voorgaande stap. De totale doorlooptijd van stap 7 en 8 samen wordt geschat op circa anderhalf tot maximaal twee jaar. Het doel is om in het relatief korte tijdsbestek van anderhalf tot twee jaar met intensieve ondersteuning zoveel mogelijk maatregelen tot uitvoering te brengen.

### **3. Doelstellingen, uitgangspunten en evaluatie**

Ontwikkelingsbedrijf NHN wil bedrijventerreinen toekomstbestendig maken, waardoor het vestigingsklimaat verbetert. De aanpak om dit doel te bereiken is door duurzaam beheer te organiseren in combinatie met het versnellen van de energietransitie zodat bedrijventerreinen in Noord-Holland Noord zo snel mogelijk energieneutraal en/of bedrijventerreinen op andere manieren duurzamer worden. Dit sluit aan bij de ambitie van de regio Noord-Holland Noord om in 2040 energieneutraal te zijn. Ons voorstel betreft een concrete uitwerking hiervan voor bedrijventerreinen. Uitgangspunten bij de aanpak zijn:

- Groot denken, klein beginnen;
- Neutraliteit waarborgen;
- Positieve benadering, dat wil zeggen de aanpak richting ondernemers presenteren als kans in plaats van als iets dat vanuit de overheid opgelegd wordt (“wortel” in plaats van de “stok”)
- Koplopermodel, “olievlekwerking” op basis van succesvolle voorbeelden van andere ondernemers en gemeenten.

De aanpak start per 1 november 2018. Ontwikkelingsbedrijf NHN zal vanuit haar interne werkzaamheden echter per 1 oktober 2018 al starten. Het betreft inventariserende werkzaamheden, alsmede het werven en contracteren van een externe projectleider.

Zes maanden na aanvang (eind april 2019) voorziet Ontwikkelingsbedrijf NHN de volgende resultaten:

1. Per bedrijventerrein in Noord-Holland Noord een factsheet duurzaam beheer en verduurzaming;
2. Per bedrijventerrein in Noord-Holland Noord een beoordeling van de wijze waarop duurzaam beheer is georganiseerd versus de noodzakelijke organisatievorm van duurzaam beheer (stoplicht);
3. Selectie en prioritering van tien bedrijventerreinen voor duurzaam beheer en tien bedrijventerreinen voor verduurzaming, waarvan:
  - a. Op vijf bedrijventerreinen aantoonbaar gestart is met het verkrijgen van draagvlak voor duurzaam beheer; en
  - b. Voor vijf bedrijventerreinen aantoonbaar gestart is met het verkrijgen van draagvlak voor verduurzaming.

Eind oktober 2019 voorziet Ontwikkelingsbedrijf NHN de volgende resultaten:

4. Op vijf bedrijventerreinen ligt er een samenwerkingsovereenkomst met uitvoeringsprogramma voor de aanpak van duurzaam beheer en is er draagvlak om een OTW-subsidie aan te vragen;
5. Op vijf bedrijventerreinen zijn Energie Potentieel Scans uitgevoerd en is er draagvlak om een OTW-subsidie aan te vragen.

In 2020 streeft Ontwikkelingsbedrijf NHN de volgende resultaten na:

6. Voor minimaal vijf bedrijventerreinen is een OTW-subsidie aangevraagd voor de aanpak van duurzaam beheer en is een externe gebiedscoördinator actief aan de slag met de uitvoering;
7. Voor minimaal vijf bedrijventerreinen is een OTW-subsidie aangevraagd voor de aanpak van verduurzaming en is een externe gebiedscoördinator actief aan de slag met de uitvoering.

#### **4. Samenwerking met partners**

Ontwikkelingsbedrijf NHN zal gedurende de uitvoering van de opdracht aansluiting en afstemming zoeken met bestaande initiatieven. Vanuit onze praktijkervaring zien we dat er in de diverse gemeenten en door diverse partijen initiatieven zijn ten aanzien van met name verduurzaming. Deze initiatieven en de hiertoe beschikbare middelen kunnen wellicht ingezet worden (als cofinanciering) bij de aanpak zoals Ontwikkelingsbedrijf NHN deze voorziet. Het is op voorhand niet te zeggen welke initiatieven er allemaal al zijn. De inventarisatie zal op dit vlak het nodige inzicht bieden.

Ontwikkelingsbedrijf NHN voorziet naast samenwerking met de provincie, gemeenten en ondernemers(verenigingen)/parkmanagementorganisaties in ieder geval samenwerking met de volgende partijen:

1. RUD NHN en ODIJ. Beide omgevingsdiensten hebben een wettelijke taak in de handhaving van de Wet Milieubeheer. Een aantal gemeenten (gemeenten in de regio West-Friesland en Uitgeest) hebben aanvullende taken bij de omgevings-/uitvoeringsdienst neergelegd ten aanzien van verduurzaming.
2. HVC. HVC is een afval- en energiebedrijf met 46 gemeenten en 6 waterschappen als aandeelhouders. HVC ontwikkelt en exploiteert zelf risicodragend duurzame energieopwekking- en distributie systemen. De verduurzaming van bedrijventerreinen kan aansluiten bij deze projecten of er kunnen op bedrijventerreinen nieuwe initiatieven worden ontwikkeld en gerealiseerd.

3. ECW. ECW is het energiebedrijf van de glastuinbouwbedrijven op Agriport A7. ECW ontwikkelt en exploiteert zelf risicodragend duurzame energieopwekking- en distributie systemen, zowel op Agriport A7 als op Grootslag. Vanuit beide glastuinbouwgebieden zijn mogelijk koppelingen met omliggende bedrijventerreinen mogelijk.

Het is op voorhand niet te zeggen welke samenwerkingspartners zich nog meer zullen aandienen. In ieder geval zal er samenwerking en kennisuitwisseling plaatsvinden met het Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen (PHB) in de Metropoolregio Amsterdam. Daarnaast zal aansluiting gezocht worden bij het landelijke initiatief BE+. BE+ is een onafhankelijk initiatief van de Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland (SKBN), OostNL en TNO met als doel 250 bedrijventerreinen in Nederland in staat te stellen energie positief te worden zonder dat dit effect heeft op de cashflow van de bedrijven. Dit doen zij door lokale initiatieven te verbinden en te ondersteunen met:

- Kennis en ervaring
- Praktische tools (zoals de Energie Potentieel Scan)
- Het organiseren van de juiste randvoorwaarden
- Procesgeld, risicoafdekking financiering, regelgeving en stimuleringsmaatregelen

BE+ heeft op dit moment een beperkte omvang. Vanuit het Ministerie van EZK is er geld beschikbaar gesteld voor 1 fte inzet vanuit collega-ontwikkelingsbedrijf OostNL en inzet van TNO. Deze inzet is vooral gericht op de ontwikkeling van kennis en praktische tools en het landelijk aanjagen van het initiatief door organiseren van partners voor de daadwerkelijke uitvoering op de bedrijventerreinen. BE+ kan gebruikt worden voor het delen van kennis, alsmede voor landelijke promotie en verantwoording. Kennisvragen die voortkomen uit de praktijk kunnen aan BE+ voorgelegd worden om beantwoord te worden. Daarnaast is BE+ voornemens om cursussen voor parkmanagers en gebiedscoördinatoren te organiseren. Op dit moment is reeds gestart met kennisdeling met BE+. Er vindt een tweewekelijkse conference call plaats tussen Ontwikkelingsbedrijf NHN, PHB, OostNL, Innovation Quarter en TNO. Ook heeft TNO toegang verschaft tot een server aan PHB en ONHN ten behoeve van de kennisdeling.

## **5. Communicatie, kennisdeling en periodiek afstemmingsoverleg**

Er is nog weinig ervaring met de volledige verduurzaming van bedrijventerreinen. Het is daarom van belang om te leren van goede voorbeelden elders in het land. Via BE+ en het Servicepunt Duurzame Energie vindt de kennisuitwisseling met de best practices plaats. In Beverwijk (MRA) is in de zomer van 2017 een van de pilots van BE+ gestart waar al een aantal successen mee zijn bereikt. Ook in Alkmaar (Boekelermeer) en Hoorn (Hoorn80) (beiden binnen het werkgebied van Ontwikkelingsbedrijf NHN) is al gestart. Van deze ervaringen kunnen andere nog op te starten projecten weer leren en profiteren.

Voor promotie, communicatie en kennisdeling maken we graag gebruik van de website [www.servicepuntduurzameenergie.nl](http://www.servicepuntduurzameenergie.nl) van Provincie Noord-Holland de website van BE+ ([www.bepositief.nl](http://www.bepositief.nl)) en de website van SKBN ([www.skbn.nu](http://www.skbn.nu)). Kennisdeling vindt niet alleen online plaats, maar ook door middel van bijeenkomsten of excursies. De wijze waarop communicatie en kennisdeling kan plaatsvinden wordt nader uitgewerkt door PHB, Ontwikkelingsbedrijf NHN, BE+ en het Servicepunt Duurzame Energie, eventueel in samenwerking met partners.

### BIJLAGE 1: Bedrijventerreinen duurzaam beheer Noord-Holland Noord

Het betreft bedrijventerreinen waar eerst duurzaam beheer georganiseerd dient te worden (programmaliijn A) alvorens verduurzaming kan plaatsvinden (programmaliijn B)

Nr.	Naam terrein	Gemeente	Oppervlakte (bruto ha)	# bedrijven (2016)	Organisatie	Collectieve infra
1.	Overleek, Almere & Unda Maris	Medemblik	13 + 24 + 14 = 51	41 + 64 + 13 = 118	Parkmanagement Medemblik ( <a href="http://www.pmmemblik.nl">www.pmmemblik.nl</a> )	Warmtenet ECW Agriport (hoogwaardig) is nabij
2.	De Veken	Opmeer	69	99	Geen.	n.v.t.
3.	Centrale Zone	Stede Broec	32	119	Geen.	Ligt ingesloten in stedelijk gebied
4.	De Sporen	Medemblik	21	46	Parkmanagement Medemblik ( <a href="http://www.pmmemblik.nl">www.pmmemblik.nl</a> )	Zonthermie project Mol Freesia (laagwaardig) is nabij
5.	Krabbersplaat & Schepenwijk	Enkhuizen	35 + 44 = 79	50 + 171 = 221	Geen.	n.v.t.
6.	De Vredemaker	Koggenland	28	84	Geen.	n.v.t.
7.	Witte Paal	Schagen	45	209	Ondernemersfederatie Schagen <a href="http://www.ondernemendschagen.nl">www.ondernemendschagen.nl</a> Industrie Bedrijvengroep Schagen <a href="http://www.ibsschagen.nl">www.ibsschagen.nl</a>	n.v.t.
8.	Kooypunt	Den Helder	100	77	Ondernemersvereniging Kooypunt ( <a href="http://www.ovkooypunt.nl">www.ovkooypunt.nl</a> )	n.v.t.
9.	Westoever	Den Helder	32	108	Geen.	Planvorming warmtenet HVC
10.	Oude Vaart	Schagen	72	79	Ondernemersfederatie Schagen <a href="http://www.ondernemendschagen.nl">www.ondernemendschagen.nl</a> Industrie Bedrijvengroep Schagen <a href="http://www.ibsschagen.nl">www.ibsschagen.nl</a>	n.v.t.
11.	Zandhorst	Heerhugowaard	159	487	Bedrijfskring Heerhugowaard ( <a href="http://www.bkhhw.nl">www.bkhhw.nl</a> ) Stichting Parkmanagement Heerhugowaard	Warmtenet HVC (hoogwaardig) loopt door het terrein. Warmtenet WEC (laagwaardig) loopt door het terrein.
12.	Beveland	Heerhugowaard	39	262	Bedrijfskring Heerhugowaard ( <a href="http://www.bkhhw.nl">www.bkhhw.nl</a> )	Warmtenet HVC (hoogwaardig) loopt langs het terrein
<b>TOTAAL</b>			<b>727</b>	<b>1.909</b>		

## BIJLAGE 2: Kansrijke bedrijventerreinen verduurzaming Noord-Holland Noord

Het betreft kansrijke bedrijventerreinen waar direct gestart kan worden met verduurzaming (programmaliijn B) omdat er al enige vorm van organisatie aanwezig is.

Nr.	Naam terrein	Gemeente	Oppervlakte (bruto ha)	# bedrijven (2016)	Organisatie	Collectieve infra
1.	Robbenplaat	Hollands Kroon	97	116	Coöperatie Parkmanagement Wieringermeer	Warmtenet ECW Agriport (hoogwaardig) is nabij
2.	Kolksluis	Schagen	30	26	Zakenclub 't Zand <a href="http://www.zakenclubtzand.nl">www.zakenclubtzand.nl</a>	n.v.t.
3.	Zuiderdel	Langedijk	57	174	Bedrijfskring Langedijk <a href="http://www.bedrijfskringlangedijk.nl">www.bedrijfskringlangedijk.nl</a>	Warmtenet HVC (hoogwaardig) loopt langs het terrein
4.	Beverkoog	Alkmaar	88	345	Ondernemend Alkmaar <a href="http://www.ondernemendalkmaar.nl">www.ondernemendalkmaar.nl</a>	Warmtenet HVC (hoogwaardig) is nabij
5.	Bedrijvenpark WFO	Medemblik	115	164	Parkmanagement Medemblik <a href="http://www.pmedemblik.nl">www.pmedemblik.nl</a>	Warmtenet ECW Grootslag (hoogwaardig) is nabij
6.	Zevenhuis	Hoorn	47	2	Projectontwikkelaar Scholtens <a href="http://www.schotens.eu">www.schotens.eu</a>	n.v.t.
7.	De Oude Werf	Heiloo	17	59	Stichting De Oude Werf, 90% deelname van ondernemers	n.v.t.
<b>TOTAAL</b>			<b>451</b>	<b>886</b>		

### Reeds in uitvoering:

Nr.	Naam terrein	Gemeente	Oppervlakte (bruto ha)	# bedrijven (2016)	Organisatie	Collectieve infra
1.	Boekelermeer incl. Heiloo, De Boekel, Overdie & Oudorp	Alkmaar/BUCH	389 + 26 + 8 + 30 + 51 = 504	255 + 26 + 42 + 172 + 251 = 746	Bedrijvenvereniging Boekelermeer, Ondernemend Alkmaar <a href="http://www.ondernemendalkmaar.nl">www.ondernemendalkmaar.nl</a> Stichting Beheerschapp Boekelerm.	Warmtenet HVC (hoogwaardig) op het hele terrein
2.	Hoorn80	Hoorn	77	194	Parkmanagement Hoorn, ECWF	n.v.t.
3.	Bedrijfsterrein Noord	Uitgeest	33	127	OV IJmond, met lokale trekker Omgevingsdienst IJmond actief	In combinatie met revitalisering/aanpak openbare ruimte
<b>TOTAAL</b>			<b>604</b>	<b>1.067</b>		